

CÂTEVA ASPECTE PRIVIND APLICAREA DECRETULUI 83/1949
ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

MIHAI CĂTĂLIN ZARZĂRĂ*

Cu ocazia distribuirii primelor titluri de proprietate, la 13 iunie 1946, în orașul Roșiori de Vede, în fața a 40.000 de oameni, Primul Ministru, dr. Petru Groza, printre altele, afirma: „Glasul strigoilor svârle din întunecime minciuna împotriva noastră că vom transforma țara în colhozuri. Dacă ar fi fost să fie așa, atunci o făceam încă de anul trecut. Nu putea să ne împiedice nimeni și atunci care ar mai fi fost rostul milioanele de împrumuturi cu titluri? Ca să ni-i facem dușmani? Logica faptelor concrete se opune categoric acestor zvonuri.[...]”¹.

În anii următori realitatea va fi cu totul alta, în contradicție totală cu cele afirmate la Roșiori de Vede.

Având la dispoziție aproape întregul aparat al administrației locale, controlând o bună parte a presei, cu sprijinul câtorva intelectuali de seamă, beneficiind de suportul sovietic pe toate liniile, asigurându-și guvernarea în urma alegerilor din noiembrie 1946, începând cu anul 1947, guvernul a accelerat procesul de modificare a structurii proprietății funciare din satul românesc, a fost instaurată o nouă formă de guvernare, au fost emise acte normative care au condus la îngreunarea situației țaranului și a celorlalți proprietari agricoli, culminând cu debutul procesului de colectivizare prin publicarea și aplicarea Decretului 83 din 2 martie 1949.

Emis de Ministerul Agriculturii și publicat în Buletinul Oficial nr. 1 din 2 martie 1949, în cuprinsul Decretului nr. 83 se preciza: „Pentru a împiedica acțiunea de sabotare a planului de însămânțări și a producției agricole; Pentru a asigura dezvoltarea agriculturii în Republica Populară Română, se completează Legea Nr. 187/1945 cu următoarele dispozițiuni:

Trec în proprietatea Statului, ca bunuri ale întregului popor:

a) Exploatarea agricole moșierești care au făcut obiectul expropriării, potrivit legii nr. 187 din 1945 și fermele model, constituite prin efectul aceleiași

* Biroul Județean Teleorman al Arhivelor Naționale, Alexandria.

¹ *Drum Nou*, Anul XX, nr. 23/15.06.1946, p. 1.

legi, cu întreg inventarul viu, mort și clădiri, aparținând sau afectate acestor exploatări, indiferent de locul unde se află;

b) Instalațiile agricole și semi-industriale, bunurile și materialele destinate exploatării agricole, produsele agricole destinate valorificării, oriunde s-ar găsi depozitate, aparținând exploatării moșierești expropriate;

c) Toate creanțele, titlurile, precum și participările și drepturile convenite decurgând din activitatea exploatărilor moșierești expropriate.

Nu intră în prevederile decretului de față obiectele de uz personal și casnic, aparținând proprietarilor exploatării expropriate conform art. 1, prepușilor acestora, precum și familiilor lor, alimentele din depozitele acestor exploatări, necesare consumului propriu, stabilite prin instrucțiunile Ministerului Agriculturii.

Circulația și regimul juridic al imobilelor agricole expropriate este reglementată de Legea nr. 203 din 23 iunie 1947².

Anterior apariției Decretului nr. 83 din 2 martie 1949, în ianuarie 1948 fusese efectuat, la nivelul întregii țări, recensământul populației, proprietăților și exploatațiilor agricole, cu această ocazie fiind luate în evidență toate suprafețele de pământ, de toate tipurile, deținute de cetățeni.

Ulterior, Direcția Agricolă a Județului Teleorman a întocmit un tabel cuprinzând proprietarii, de pe raza județului, care dețin proprietăți agricole mai mari de 30 de ha, defalcate pe tipuri de teren (arabil, pășuni, fânețe, vii, livezi, grădini, păduri, bălți și terenuri nelucrate), la care a fost adăugat și inventarul agricol (tractor, batoză, trior, selector, mașini de semănat, mașini de secerat), care a fost certificat prin semnătura Prefectului județului Teleorman, profesorul Florian Crețeanu, conform acestuia, în județul Teleorman fiind identificate 182 de persoane care dețineau proprietăți mai mari de 30 de ha².

Deși nu fusese emis nici un act normativ referitor la exproprierea moșierilor, încă din data de 24 februarie 1949, Direcția Organizatorică din Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român a emis instrucțiunile referitoare la modul de acțiune în vederea exproprierii moșiilor și conacelor, fiind indicat modul de acțiune pentru efectuarea operațiunii de expropriere a moșierilor, motivația și categoria socială, ceea ce iese în evidență fiind dimensiunea acțiunii și modul conspirativ de operare, gândit de la cel mai înalt nivel al statului și Partidului Muncitoresc Român³.

În preambulul actului intern se menționează motivația și țintele vizate: „Înaintarea țării noastre pe drumul socialismului impune întărirea continuă a sectorului socialist în toate domeniile. În vederea realizării acestei sarcini, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Guvernul, ținând seama

² Biroul Județean Teleorman al Arhivelor Naționale (în continuare se va cita BJTN), fond *PMR Comitetul Județean Teleorman*, d. 10/1945-1950, f. 63.

³ *Ibidem*, d. 71/1949, f. 14-20.

de faptul că reforma agrară din 1945 nu a putut fi dusă până la capăt din cauza participării în guvernul de atunci a unor reprezentanți ai burgheziei și existența monarhiei, au hotărât luarea de măsuri care să ducă la lichidarea completă a moșierimii, ca și clasă socială. Această hotărâre se bazează pe faptul că după reforma agrară din 1945 a mai rămas în mâinile moșierilor expropriati însemnate suprafețe de pământ, inventar viu și mort și alte bunuri mobile și imobile care au fost lăsate în paragină, producând pierderi însemnate economiei naționale și lovind astfel în regimul nostru democratic.

Prin exproprierea completă a tuturor proprietăților moșierești care intră în patrimoniul statului se va întări sectorul socialist în agricultură, care va avea ca urmare înlesnirea construirii socialismului la sate și îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii de la orașe și sate⁴.

Pentru ca succesul acțiunii să fie total se dispunea comitetelor județene de partid să desfășoare o serie de „lucrări pregătitoare”, acestea având ca termen limită data de 28 februarie, ora 12 și vizau alegerea viitorilor administratori ai unităților expropriate și delegații din partea partidului.

Astfel, după primirea instrucțiunilor și a întregului material necesar, în adunările pe centre din ziua de 28 februarie, secretarul Comitetului Județean Teleorman al P.M.R. începea imediat, împreună cu responsabilul de cadre, alegerea administratorilor gospodăriilor agricole ce urmau să fie expropriate, acestea fiind stabilite conform unui tabel întocmit de Comisia Centrală de Expropriere, numai după ce datele indicate în acest tabel vor fi verificate după situația reală din județ, urmând a se desemna un administrator pe fiecare moșie sau conac⁵.

Se avea în vedere ca, în primul rând, să fie aleși administratori cei desemnați de A.F.S.M, iar pentru restul de administratori urmând a se recruta muncitori din întreprinderi, considerați „cinstiți, capabili, devotați clasei muncitoare, pricepuți în lucrările de agricultură. La alegerea lor se va ține seama să nu fie originari din comunele unde vor fi numiți sau să aibă rude acolo”⁶.

Delegații Comitetului Județean Teleorman ai P.M.R. urmau să fie recrutați dintre cei mai buni membri ai Comitetului Județean, „cei mai capabili, hotărâți, devotați, care să se poată orienta bine în îndeplinirea sarcinilor pe teren”, aceștia puteau fi instructorii județeni, secretarii de sectoare, secretari ai organizațiilor din întreprinderi, dar obligatoriu străini de comuna unde vor fi trimiși și care trebuiau să conducă acțiunea în comunele vizate, urmărindu-se ca să fie desemnat câte un delegat al Comitetului Județean P.M.R pentru fiecare unitate expropriată, iar în cazul în care, într-o comună sunt mai multe gospodării de expropriat și se trimit mai mulți delegați ai Comitetului Județean P.M.R.,

---

⁴ *Ibidem*, f. 14-20.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

aceștia urmau să lucreze sub conducerea unui delegat principal, care va face parte din Comisiunea Comunală pentru desăvârșirea reformei agrare.

De asemenea, pentru sprijinirea delegaților P.M.R. și a viitorilor administratori, „în comunele în care influența chiaburilor este puternică și organizația de partid slabă, unde nu se poate asigura paza de către membrii de partid din comună trebuiau să fie recrutați „muncitori devotați și hotărâți de la cel mai apropiat centru muncitoresc (cca 10 tov. pentru fiecare comisie de preluare) care vor pleca odată cu delegații și administratorii fără a li se comunica scopul deplasării”⁷.

În data de 1 martie, dar la ora 21, la primăria comunei unde urmau să se facă exproprieri, trebuia convocat Secretarul Organizației de Bază din comună și primarul comunei, „fără a li se comunica despre ce este vorba”. Tot la aceeași oră și în același loc, trebuiau să fie mobilizați milițienii, de la Comandamentul Miliției, aceștia urmând să însoțească comisiile de preluare, „fără a li se comunica nimic asupra cauzei mobilizării lor. Secretarul Comitetului Județean P.M.R. va verifica la Comandamentul Miliției din capitala județului dacă au primit și executat ordinele Ministerului de Interne, fără a discuta asupra obiectivului urmărit”⁸.

Secretarul Comitetului Județean Teleorman al P.M.R., avea obligația de a se asigura că în preziua operațiunii, când va avea loc ședința de instrucție a delegaților P.M.R. și a administratorilor, să fie pregătite mijloace de transport pentru toți delegații, administratorii și eventualele echipe de însoțire, mașinile necesare fiind „procurate de Prefect, cu tot ce le trebuie (benzină, ulei, etc.) fără a i se comunica scopul. Mașinile vor fi adunate într-un loc apropiat localului unde se va ține ședința (nu în fața sediului de Partid sau a locului ședinței) la orele 13”⁹.

Instrucțiunile emise către comitetele județene sunt detaliate și în ceea ce privește acțiunile ce trebuiau efectuate în ziua premergătoare exproprierii, specificându-se:

„Secretarul Comitetului Județean P.M.R. convoacă pentru orele 10 dimineața pe: prefectul județului, director județean agricol și delegatul Uniunii Sindicatelor de Salariați Agricoli. Se constituie Comisiunea Județeană pentru Secretarul Comitetului Județean. Acesta va lămurii scopul acțiunii, va citi toate circularele primite de la Partid și Ministerele respective), va expune planul de acțiune și măsurile concrete ce trebuie luate de fiecare în parte. El va atrage atenția asupra necesității păstrării secretului desăvârșit, până se va da publicității Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale.

---

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

Comisiunea va semna delegațiile pentru toți administratorii propuși și va pregăti tot materialul necesar pentru fiecare echipă în parte. Se va încheia proces-verbal de constituire.

Secretarul Comitetului Județean P.M.R. va convoca pentru orele 13, la sediul Județenei sau în alt loc potrivit (după numărul celor adunați), viitorii administratori ai gospodăriilor ce se expropriază și delegații Comitetului Județean P.M.R. care-i vor însoți, fără a li se comunica scopul convocării. Se vor lua măsuri de securitate pentru a nu intra și ieși nimeni din sală până nu se termină ședința.

Secretarul Comitetului Județean P.M.R. va instrui temeinic pe cei prezenți asupra importanței acestei acțiuni, subliniind semnificația ei politică și economică. El va arăta amănunțit ce anume vor face din clipa plecării din sală, cum vor acționa și cum vor aplica instrucțiunile pe care le vor primi. Va insista mai ales asupra vigilenței de care trebuie să dea dovadă, ținând seama că dușmanii vor încerca să împiedice realizarea acestei acțiuni, folosind tot felul de mijloace. De asemenea el va atrage atenția asupra cinstei de care trebuie să dea dovadă, ei și însoțitorii lor, în preluarea tuturor bunurilor întocmai după indicațiile Comisiei Centrale. Va insista asupra inventarierii bunurilor mobile și imobile, a valorilor de preț, asupra inventarului viu și mort, pentru ca să nu poată fi sustras nici un ban ce aparține poporului.

Dacă moșierul are mai multe proprietăți, delegații vor trebui să se îngrijească, ca acțiunea să înceapă în același timp.

După instruire, secretarul Com. Județean P.M.R. va înmâna administratorilor delegațiile respective și tot materialul necesar operației de inventariere. De asemenea, el va înmâna delegațiilor Comitetului Județean P.M.R. delegațiile semnate de dânsul (Secret. Județean).

După ședință delegații și administratorii, cu eventuali însoțitori, vor pleca imediat pe ruta stabilită, cu mașinile pregătite din timp.

În seara aceleiași zile (în ajun) delegatul Comitetului Județean P.M.R. (sau delegații) și administratorul (sau administratorii) vor merge la primăria comunei respective unde au de făcut operația.

Delegatul Comitetului Județean P.M.R. (sau dacă sunt mai mulți delegați, delegatul principal) va chema deoparte pe secretarul organizației de bază din comuna respectivă și îi va cere ca până cel mai târziu la orele 12 noaptea să adune la primărie 10-15 (sau mai mulți, după caz) membri de partid, țărani săraci, din cei mai de încredere, hotărâți (pentru a însoți o comisie, dacă sunt mai multe comisii se vor recruta mai mulți), fără a le spune despre ce este vorba.

Dacă în comuna respectivă s-a stabilit de la Județeană că nu se pot lua asemenea însoțitori, vor fi prezenți însoțitori trimiși de la oraș, odată cu delegați și administrator. Toți aceștia rămân în sediul primăriei. Se va asigura ca nimeni

să nu plece”¹⁰. Desfășurarea acțiunii propriu zise este detaliată până la cele mai mici amănunte, astfel încât să nu existe sincope în derularea acesteia. Direcția Organizatorică din Comitetul Central al P.M.R. stabilește ca, “în ziua stabilită, la orele 12/1 dimineața, delegatul Comitetului Județean P.M.R. constituie Comisia Comunală pentru desăvârșirea reformei agrare, compusă din:

- delegatul Comitetului Județean P.M.R.;
- viitorul administrator al unității ce se expropriează;
- primarul comunei.

Dacă sunt mai multe gospodării moșierești (conace) de expropriat, comisia va alcătui echipe formate din: un delegat al Comitetului P.M.R., viitorul administrator al gospodăriei respective, la care se vor adăuga însoțitorii necesari.

După constituire, delegatul Comitetului Județean va lămuri tuturor celor adunați obiectivul acestei acțiuni, importanța ei politică și economică și le va da instrucțiuni amănunțite asupra măsurilor pe care trebuie să le ia asupra vigilenței și cinstei la preluare. Delegatul Comitetului Județean se va sfătui cu secretarul organizației de bază pentru a calcula timpul necesar deplasării până la conace astfel ca, comisia și echipele să ajungă acolo la orele 3 dimineața.

La orele 3 dimineața comisia și echipele, însoțite de milițieni, va trece la preluarea conacului (sau conacelor).

Ajunsă la conac, comisia ia imediat măsuri de așezare a oamenilor de pază la locurile cele mai importante (conac, alte clădiri, magazii, staul, coșar, etc.) veghind a nu se sustrage sau distruge vreun bun și nici a nu permită mișcările familiei sau personalului moșierului (dacă moșierul are proprietăți, magazii, uleiuri, staule, clădiri, etc. în altă parte, se vor trimite în același timp oameni de pază peste tot).

Comisiunea Comunală (sau echipa, când sunt mai multe gospodării de expropriat) pătrunde în comună unde ia imediat măsuri de pază în interior și cere moșierului sau presupusului (reprezentantului său) să declare tot ce posedă conform indicațiilor date.

Imediat comisia trece la inventariere și sigilare, conform instrucțiunilor iar moșierul cu familia lui este evacuat imediat de organele miliției cu mijloacele mobilizate în acest scop.

În ceea ce privește foștii administratori ai moșiilor, comisiunea județeană va aprecia de la caz la caz dacă să fie evacuați.

Se va veghea ca aceștia să nu ia cu ei decât ceea ce prevăd în mod strict instrucțiunile primite.

În operațiile de inventariere se va da atenție mai întâi obiectelor de valoare, conform instrucțiunilor, veghindu-se la buna lor depozitare (sigilare, pază etc.) sau la transportarea lor conform indicațiilor.

---

¹⁰ *Ibidem.*

Paza tuturor conacelor, bunurilor, etc., va fi menținută de muncitorii de la oraș (acolo unde s-au adus) timp de 2-3 zile (sau mai multe după nevoi) și continuată apoi cel puțin 6-7 zile cu elemente localnice, țărani săraci, devotați. În acest sens comisiunile comunale vor mai primi instrucțiuni.

Delegații Comitetului Județean P.M.R. rămân în comună până vor primi dispoziții de la Comisia Județeană. Ei răspund de desfășurarea operațiilor de inventariere, de pază, de lămurire a masei, etc.

În cursul aceleiași zile se va convoca la primărie țărănimea muncitoare din comună, unde delegatul Comitetului Județean P.M.R. va lua cuvântul, lămurind importanța acestei acțiuni, foloasele ei pentru întregul popor muncitor și în special pentru țărănimea muncitoare, mobilizând-o în sprijinirea Comisiunii Comunale și a administratorilor numiți.

Comisiunea Județeană (și până la constituirea ei secretarul Comitetului Județean P.M.R.) va urmări ca să fie preluate acele gospodării care eventual au fost omise de pe tabele și care se încadrează în instrucțiunile date, luând aceleași măsuri ca și pentru celelalte. Ea va veghea ca să nu scape nici o proprietate declarată expropriată prin Decret, nici să se ia altele care nu se încadrează în prevederile legale.

Comisiunea Județeană va instrui delegații Partidului și viitorii administratori pentru selecționarea personalului existent la moșiile sau fermele expropriate, reținându-se cei buni și necesari iar ceilalți vor fi repartizați spre a fi reîncadrați în câmpul muncii.

În acest sens vor fi reținuți oamenii devotați regimului și personalul tehnic necesar exploatării ca: agronomi, contabili, mecanici etc., dacă nu sunt dușmani ai regimului.

Se atrage în mod deosebit atenția secretarului Comitetului Județean P.M.R. asupra conspirativității pe care trebuie s-o păstreze tot timpul pregătirii până la anunțarea prin radio a Decretului (care va avea loc în ziua fixată la orele 7 și 14).

El va veghea ca în operațiile de pregătire să nu fie folosit decât responsabilul de cadre, cel mult un alt membru al biroului (dacă este absolut nevoie) și 1-2 tehnici, de care va avea nevoie, cei mai devotați, bine verificați.

De asemenea Secretarul Comitetului Județean răspunde de întreaga desfășurare a acțiunii conform prezentelor instrucțiuni și a celor a Comisiunii Centrale.

După începerea operațiilor pe teren se va comunica zilnic telefonic Comitetului Central Direcțiunea Organizatorică desfășurarea acțiunii”¹¹.

Cele descrise mai sus au fost respectate cu strictețe, acțiunea de expropriere începând în noaptea de 1 spre 2 martie 1949, simultan la toate

---

¹¹ *Ibidem.*

localitățile unde existau moșii sau conace ce urmau să fie expropriate.

După cum se poate observa din prevederile Decretului 83/1949 și al instrucțiunilor emise către comitetele județene de partid s-a creat o Comisie Centrală, o comisie județeană și comisii comunale pentru fiecare proprietate expropriată.

Organizarea și coordonarea echipelor însărcinate cu desfășurarea acestei acțiuni era foarte importantă pentru a asigura surpriza totală pentru moșierii vizați și ducerea la îndeplinire a sarcinilor trasate.

Conform instrucțiunilor, în data de 1 martie 1949, au fost stabilite trasee clare pentru echipele angrenate în operațiunea de expropriere, fiind emise îndrumări pentru fiecare responsabil al traseului, cuprinzând comunele, modul de deplasare și timpul de parcurs¹².

Spre exemplu, responsabilul pentru traseul nr. 6 trebuia să ajungă la ultima comună din traseu la orele 21 și avea următoarele îndrumări: „Mașina nr. 6 plecă de la Turnu Măgurele, Școala țărănească la orele 18. Transportă 28 de oameni însoțită de turismul nr. 6 având ca responsabil pe tovarășul Stanciu Ioan.

Tovarășul responsabil va fi atent să nu oprească în nici un caz mașina la primărie sau în sat pentru coborârea oamenilor, ci numai la marginea satului, unde oamenii vor merge pe jos la primărie.

Mașina va trebui să oprească la următoarele comune: Florica, Dracea, Ulmeni, Ologi, Furculești, Voevoda și Piatra. Atragem atenția tovarășului responsabil că la intrarea în Ologi se va face la stânga. Va trece prin Dracea, mergând înainte spre Florica, la marginea satului lasă oamenii și se înapoiază, lasă pe cei din Dracea și Ologi și merge mai departe spre Furculești. Trece prin Furculești, iar la ieșire face la stânga spre Spătărei-Ulmeni, lasă tovarășii în marginea comunei Bogdana se înapoiază prin Ulmeni -Furculești, lasă oamenii și continua drumul în jos spre Voevoda-Piatra.

Turismul va rămâne la Furculești, iar camionul la Piatra. Dacă va fi nevoie, la 2 noaptea va fi pus la dispoziția Miliției, iar dacă în îndeplinirea misiunii miliția are nevoie de transport la gară, veți face transportul la gara Lița. După ce Miliția își va termina misiunea veți folosi mașinile după nevoie fără a face risipă de combustibil”¹³.

Proprietarii care au fost găsiți la domiciliu au fost ridicați de miliție și după o scurtă perioadă petrecută în sediile organelor de represiune sunt deportați în alte localități, foarte departe de cea de domiciliu.

Această atitudine față de proprietari, duritatea manifestată de autorități prin arestarea și deportarea acestora, constituia și un mijloc de presiune psihologic pentru societatea rurală românească.

---

¹² *Ibidem*, d. 10/1945, f. 46-47.

¹³ *Ibidem*, f. 46.

Miliția județului Teleorman a întocmit un *tabelul nominal cu proprietarii găsiți prezenți la domiciliu, care au fost ridicați*, unde figurează un număr de 159 persoane, ce au fost arestate și apoi deportate cu domiciliu forțat în localitățile Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Pitești, Râmnicu Sărat, Tecuci și Roman. De remarcat este faptul că nu au fost ridicați doar bărbații, ci familii întregi, inclusiv cu copii¹⁴.

Într-o altă situație, întocmită tot de Miliția județului Teleorman, se regăsesc 23 de proprietari de moșii, care nu au fost găsiți la conace și au fost dați în urmărire prin Direcția Generală a Miliției¹⁵.

Acțiunea de arestare și evacuare cu domiciliu forțat în alte localități a fost extinsă și la persoanele găsite la conacele din județ, care au avut legături, sub diferite forme, cu moșierii, fiind vizate un număr de 13 persoane ce au fost deportate în localitățile Pitești, Râmnicu Vâlcea, Sibiu și Fălticeni¹⁶.

Calitatea acestor persoane în raport cu proprietarii conacelor expropriate era următoarea: socrii, cumnați, copii, profesori ai copiilor, nepoți, secretara proprietarului, menajeră, verișori¹⁷.

Conform documentației existente în arhiva Comitetului Județean Teleorman al P.M.R., la nivelul județului Teleorman, în baza decretului nr. 83 din 2 martie 1949, au fost expropriate 245 de persoane, de la care au fost confiscate 10049,73 ha teren arabil, 272,81 ha fânețe, 49,03 ha grădini zarzavat, 279,04 ha pășuni, 20,09 ha livezi pomi, 181,03 ha vie, 2769,28 ha pădure, 6, 50 ha bălți și 246, 36 ha terenuri neproductive, însumând un total de 14334, 68 ha, care au fost folosite pentru constituirea GAS-urilor din județ. Din păcate documentul este deteriorat și nu putem oferi informații cu privire la suprafața curților și orezăriilor confiscate¹⁸.

În ceea ce privește conacele, conform aceleiași situații au fost expropriate 172 de conace, din care: 68 bune, 55 care necesită mici reparații, 40 care necesită mari reparații și 90 deteriorate¹⁹.

Într-o altă *situație cu unitățile expropriate la 2 martie 1949*, întocmită de Direcția Agricolă a județului Teleorman, figurează expropriate următoarele terenuri, conace și inventar:

---

¹⁴ BJTAN, fond *Prefectura județului Teleorman*, 115/1949-1951, f.102-103.

¹⁵ *Ibidem*, f. 98.

¹⁶ BJTAN, fond *PMR Comitetul Județean Teleorman*, dosar 10/1945-1950, f. 53.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*, d. 133/1949-1950, f. 16-22.

¹⁹ *Ibidem*.

I. Teren expropriat:

	Suprafața rămasă în 1945 (ha)	Vândut până la 02 martie 1949 (ha)	Expropriat la 2 martie 1949 (ha)
arabil	10829,29	726,53	9922,26
fânețe	253,89	-	285,89
grădini zarzavat	42,93	-	36,93
pășuni	229,63	3,40	226,22
livezi pomi	19,34	-	19,34
vii	173,84	-	178,85
păduri	2628,42	-	2573,05
orezării	46,26	-	115,63
curți	280,47	-	279,61
neproductiv	161,60	2,50	155,97
bălți	6	-	6
iazuri	0,50	-	0,5

II. Nr. Conacelor expropriate

Bune – 81; Mici reparații – 43; Mari reparații – 30; Distruse – 8; Total – 162²⁰

După cum putem observa situațiile centralizate diferă atât la numărul conacelor, cât și la suprafața expropriată. Este posibil ca situația reală să fie cea întocmită de Direcția Agricolă, instituția abilitată să organizeze activitatea agricolă, cei de la P.M.R., din exces de zel putând să exagereze cifrele, pentru a da satisfacție la nivel central.

Prin ordinul nr. 352 din 5 martie 1949, Comisia centrală de expropriere solicită dacă au fost preluări de moșii care nu au făcut obiectul exproprierii din 1945, Comisia județeană de expropriere răspunzând în data de 9 martie, precizând: „În județul Teleorman n-am avut decât un caz de preluare a unei moșii care nu făcuse obiectul exproprierii în 1945 și asupra căreia s-a revenit imediat ce am observat greșeala, adică a doua zi , 3 martie 1949.

Este vorba de chiaburul Ion Panaitescu din comuna Scioaștea, proprietar a 24 de ha teren arabil și 30 de ha pădure. În ziua în care s-a făcut operațiunea de preluare a moșiilor și ridicare a proprietarilor, a fost luat și el și adus la Turnu Măgurele, la Comandamentul Miliției.

Comisia județeană de expropriere fiind sesizată că el nu a fost expropriat în anul 1945 și cercetând cazul a hotărât să fie pus în libertate și să se anuleze operațiunea”²¹.

²⁰ *Ibidem*, d. 10/1945, f. 44-45.

²¹ BJTAN, fond Prefectura județului Teleorman, d. 115/1949-1951, f. 112.

Din analiza comparativă a tabelului cu moșiile expropriate în baza Legii de reformă agrară nr. 187/1945, întocmit de Camera Agricolă Teleorman²² și situația cu unitățile expropriate la data de 2 martie 1949 în baza Decretului nr. 83/1949²³ rezultă că un număr de 52 de proprietari de moșii nu sunt expropriați în anul 1949, în schimb apar expropriați un număr de 18 proprietari, cu suprafețe mai mici sau mai mari de 50 de ha ce nu au făcut obiectul Legii nr 187/1945, dar au fost expropriați cu Decretul nr 83/1949, ceea ce contrazice răspunsul înaintat de comisia județeană de expropriere.

Pe de altă parte, Secția Agricolă a Comitetului Provizoriu al județului Teleorman a întocmit un tabel suplimentar cu proprietarii expropriați în anul 1945, care nu figurează în situația proprietarilor expropriați în 1949, fiind vorba de un număr de 63 persoane²⁴.

În vederea transportării la București a valorilor ridicate de la moșiile expropriate, printr-un ordin din 6 martie 1949, semnat de Vaida Vasile, Ministrul Agriculturii și președinte al Comisiei Centrale de Expropriere, trimis Comisiilor Județene de Expropriere, se ordona luarea imediată a următoarelor măsuri:

„Valorile ridicate de la moșii și anume bijuterii, aur, bani, devize, obiecte de aur și argint vor fi împachetate de prefectul județului, în prezența directorului agricol județean și al directorului sau casierului Băncii de Stat, separat fiecare moșie. Se va face un inventar în 4 exemplare, iar pachetele inventariate și sigilate vor fi puse în lăzi. Se va dresa pentru fiecare ladă un proces verbal [...] Lăzile vor fi transportate în prezența prefectului și a directorului agricol județean și depuse în depozitele Băncii de Stat. Ridicarea și transportul lăzilor se va face numai cu acordul nostru special”²⁵.

Prin adresa nr. 4 din 09 martie 1949, semnată de Prefectul Județului Teleorman, Comisia Județeană de Expropriere Teleorman aduce la cunoștința Comisiei Centrale de Expropriere faptul că pentru ridicarea obiectelor de valoare și artă de la moșiile expropriate au fost organizate patru echipe, dotate cu câte un autocamion și compuse din un delegat al P.M.R, responsabil gestionar și trei ostași de pază, la fiecare echipă fiindu-i repartizate două plăși.

Preluarea obiectelor se face de la administratorul moșiei pe baza de inventar și proces verbal, acestea urmând a fi depozitate la Turnu Măgurele, într-o casă de fier, unde se asigură pază cu trupe de la Centrul de Securitate din Turnu Măgurele²⁶.

Cu ocazia desfășurării operațiunilor de expropriere s-au făcut și alte abuzuri, printre acestea numărându-se confiscarea de bunuri ale altor persoane

²² Idem, fond PMR *Comitetul Județean Teleorman*, d. 10/1945-1950, f. 33-42.

²³ Idem, fond *Prefectura Județului Teleorman*, d. 133/1949-1950, f. 16-22.

²⁴ Idem, fond P.M.R *Comitetul Județean Teleorman*, d. 133/1949-1950, f. 49-50.

²⁵ Idem, fond *Prefectura județului Teleorman*, d. 115/1949-1951, f. 120-121.

²⁶ *Ibidem*, f. 124.

sau a obiectelor personale casnice, exproprierea unor suprafețe de teren ale celor care nu intrau sub incidența legii, dar din diferite motive aveau legături cu moșierii.

Persoanele aflate în această situație au trimis cereri către Ministrul Agriculturii în care au solicitat analizarea situației lor și retrocedarea bunurilor confiscate, unele situații fiind revoltătoare.

Spre exemplu, soții Maria și Petru Ștefan Timofte, care erau domiciliați în Iași, „cu ocazia foametei din 1946, în primăvara anului 1947” au plecat ca să muncească pentru a se putea întreține, ajungând muncitori manuali la conacul moșierului Oroveanu Teodor din comuna Conțești. După doi ani de muncă averea lor se compunea din „puțină îmbrăcăminte, o vacă și 7 oi”, care au fost confiscate odată cu bunurile găsite la conacul moșierului respectiv²⁷.

O altă situație a fost cea a doamnei Paula Popescu din Alexandria, al cărei soț era șeful Poliției Alexandria, iar părinții au fost expropriați în baza Decretului 83/1949, aceștia predându-se la Comandamentul de Miliție Turnu Măgurele. Odată cu exproprierea bunurilor părinților săi au fost sechestrate și bunurile sale²⁸.

Prin ordinul Comisiei Centrale de Expropriere din cadrul Ministerului Agriculturii nr. 560216 din 06 mai 1949, înaintat comitetului Provizoriu al județului Teleorman, se dispune ca toate bunurile mobile intrate în patrimonial statului prin efectul Decretului 83/1949 se repartizează după cum urmează: „Bunurile cu caracter agricol sau care servesc scopurile agricole vor fi predate, dacă n-au fost predate până acum, imediat Gospodăriilor Agricole de Stat.

Diverse bunuri ca: mobilier, instrumente muzicale, diverse aparate, tablouri, covoare, lucruri de artă, lucruri de uz casnic, bunuri personal fie că se află depozitate în capitala județului, fie în conace sigilate sau în alte depozite vor fi preluate de Comitetul provizoriu al județului respectiv

Cererile de restituire a bunurilor imobile și terenurilor sunt de competența exclusivă a Comisiunii Centrale de Expropriere, unde urmează a fi trimise spre soluționare”²⁹.

Apariția acestui ordin a permis autorităților să poată soluționa numeroasele cereri și reclamații venite din partea cetățenilor care nu făceau obiectul actului normativ de expropriere și care își pierduseră agoniseala de-o viață.

O astfel de situație întâlnim la locuitorul Păune Roșu, din localitatea Florica. Acesta se adresează Ministrului Agriculturii, spunând că are o „familie compusă din soție și trei copii, din care unul este căsătorit. Cu respect vă rog să binevoiți a dispune să mi se restituie averea proprietatea exclusivă a mea, care

---

²⁷ *Ibidem*, d. 113/1950, f. 5.

²⁸ *Ibidem*, f. 18.

²⁹ *Ibidem*, f. 44-45.

mi-a fost inventariată din eroare, cu ocazia punerii în aplicare a Decretului nr. 83 din 02 martie 1949.

Obiectele inventariate din eroare și dreptatea cauzei mele rezultă din procesul verbal, alăturat, dresat în ziua de 19.04.1949, de biroul organizației de bază a P.M.R din comuna noastră

Titlurile de proprietate și documentele doveditoare că obiectele pretinse sunt proprietatea mea exclusivă se găsesc tot între obiectele inventariate.

N-am fost niciodată expropriat, sunt plugar cu întreaga mea familie, cu care în timp de muncă persistentă de ani de zile, am reușit să-mi acumulez, în mod cinstit, suprafața de 8 ha teren arabil.

De la 2 martie anul curent locuiesc pe la rude și nu am cu ce mă îmbrăca și cu ce să mă hrănesc, deoarece toată gospodăria mi-a fost reținută și inventariată³⁰.

Cererea sus amintită poartă rezoluția secretarului prezidiului Marii Adunări Naționale, Marin Florea Ionescu, care dispune: „La Ministerul Agriculturii. A se cerceta temeinicia celor scrise în memoriu și să i se restituie obiectele de îmbrăcăminte și inventarul agricol care se dovedește a fi al petiționarului și nu a fost niciodată al proprietăresei Goleșcu. Casa și pământul rămâne expropriat³¹”.

Desigur au fost și petiții soluționate favorabil, conform rezoluției existente pe cererile oamenilor.

Spre exemplu Ecaterina Pencovici, în vârstă de 82 de ani, din Alexandria, ce avea domiciliu forțat stabilit la Pitești, surprinsă de aplicarea decretului la ginerele său, Marin Zarzără, solicita „lucrurile personale, cufărul cu lucrurile de înmormântare, plapoma, saltea, patul și celelalte ale mele”, solicitare ce este aprobată³².

O situație deosebită a reprezentat-o și cea a terenurilor expropriate cetățenilor care au cumpărat terenuri de la moșieri, dar au fost expropriați, considerându-se că acele suprafețe sunt parte a moșiei expropriate.

În vara anului 1949, persoanele deposedate de suprafețele agricole solicită restituirea terenurilor, Direcția Evidenței, Cadastrului și Circulației Bunurilor, întocmind un tabel cu un număr de 24 de cereri ale locuitorilor care au cumpărat terenuri din moșiile expropriate în baza Decretului 83/1949, de pe raza județului Teleorman³³.

Acțiunea din noaptea de 1/2 martie 1949 a avut ca finalitate eliminarea din viața economică a celor care reprezentau principalul pericol pentru regimul comunist, iar odată cu deposedarea de avere a moșierilor și izolarea acestora de

---

³⁰ *Ibidem*, f. 59.

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*, f. 89.

³³ *Ibidem*, d. 26/1949, f. 2.

societate, prin arestarea și stabilirea domiciliului forțat, era finalizată trecerea în proprietatea statului a celor mai importate pârghii economice. De asemenea, terenul agricol confiscat a fost folosit pentru constituirea Gospodăriilor Agricole de Stat.

SOME ASPECTS ABOUT THE IMPLEMENTATION OF
THE DECREE NO 83/1949 IN TELEORMAN COUNTY

Abstract

Based on archive documents, this study presents the premeditated action of landowners expropriation, the organization of authorities to achieve this goal, and the dramas of the people affected by the issuance of Decree no. 83/1949.